

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Cap. 10.

1 Vt qui condunt leges iniquas; & scribentes iniquitatem scripserunt, & iniustitiam,

2 Vt opprimeret pauperes in iudicio, & vim facerent causae humiliū populi mei, vt esse, at viduae praedae eorum, & pupillos diriperent.

3 Quid facietis in die visitationis, & calamitatis a longē venientis? Ad cuius cōfugietis auxilium, & vbi derelinquetis gloriam vestram?

4 Ne incurramini sub vinculo, & cum interfecistis cadatis. In omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.

5 Vt Assur, virga furoris mei & baculus ipse est, in manu eius indignatio mea.

6 Ad gētem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, vt auferat spolia & diripiat praedam, & ponat illum in conculcationem quasi lutum platearum.

7 Ipse autem non sic arbitrabitur, & cor eius non ita aestimabit, sed ad conterendum erit cor eius, & ad intencionē gentium non paucarum.

PARAPHR. IN ISAIAE

Vos quoque, qui leges vestris parere rapinis cogitis, arbitrio fixas vestro atque reflexas, Et personata summi sub imagine iuris Testum immane nefas mendaci inciditis aere, Diramaneant: Vos diramaneant, praetoria quorum Iniustus resonant edictis, sanguineisque Iudiciis, quibus opprimitur quem sancta tuendum Iustitia, & natura iubet, rerum omnium egeus; Scilicet & populi pars infirmissima vestri, Pupilli, viduae, miseranda vel hostibus ipsis Turba, senes, pueri, nuptae innuptaeque puella; Ecce suas abigi, capta velut vrbe, trahique Fortunas lugent praedaeque in parte reponi.

Dicite, (sed frustra moneo ventura notare Tempora) cum vestrus lux fulserit vltima rebus, Supplicii que dies aderit, longē antē tot olim Signis, tot sacro vatum praedictus ab ore, Ecquis opem vobis aditus feret? ecqua patebit Tuta fugae regio? cui tor bona cedibus olim Et latrocinis, & aperta fraude doloque Parta relinquetis? num vos seruare, iugoque Eripere hostili poterunt? num vincula collo Demere? num fixum lateri depellere ferrum? O vanas hominum spes, o fallacia vota! Non erit, vt rerum ignari sortisque futurae Creditis, ast idem simul omnes hauriet ensis, Sexum omnem, genus omne metens discrimine nullo. Iure igitur nondum tua vindex ira resedit, Ardet adhuc, meritoque furis, dextraque coruscum. Concutiens telum, plagamque necemque minaris.

Nec minus Assyrio diras sua fata tyranno Immittent scelerum vltices, fastusque superbi: Pœnam exposcentes, sit nunc licet ille furoris Ferrea virga mei, mandatque bella capeffat, Et famulante manu nostras exercent iras.

Illum ego mittebam gentis peccata procacis: Vlturum, populoque fidem, qui numine nostro Perfidus abiecto mutis se aduoluerat aris, Seuē exacturum, praedaeque & opima trophaea. Inde relaturum, calcaturumque rebelles Vilis more luti: Verum ille meique sui que Immemor, haud nostris aduertit pectora dictis: Sed regni fines cupidus proferre, malaque.

Ambi

Cap. 10.

Hec in iudicis tribus iudae, & scribas & suu reparat Hierusalem, Hieron. Basilius autē in eos qui indignum censentes maiorum vestigia insistere, auctores nouari hereseon sunt & haberi volunt, detorquet.

Mortis & premi iudicis dies.

Sennacheribum intelligit, quo Deus veluti flagellator in populo suo praevanicatū puniendo. vius est.

*Ambitione furens, victricia protulit arma,
Vltiora ruens qua nunc intacta volebam.*

⁸ *Sic secum: me-ne incepto desistere cursu
Victorem? magni reges quem mille sequuntur?*

⁹ *Et quem Carcamis, quem nuper capta Chalane
Arphatia Emathiaq; vrbes, quem celsa Damascus,*

*Et Samaria potens, per mœnia diruta curru
Quadriugo inuectum magno admisere pauore?*

¹⁰ *Si primis belli auspiciis, primoque recentis*

¹¹ *Militia tyrocinio clarissima cepi
Regna manu, indigetisque Deos captiuâque sacra
Abduxi, non fama idem nunc auctus & armis*

*Funditus excindam Solymos, simulacrâque gentis
Impia periura pedibus calcabo cruentis?*

¹² *Pone supercilium venturi nescie fati.*

Tempus erit, cum te ventosa hæc verba mouentem,

Et vanas tumido iactantem pectore voces,

Iam tum securis Solymis, & monte Sionis

Cunctis defuncto bellis, bellig; periculis,

Arguet omnipotens Dominus, corâque retundet

Regalem huc fastum, atque oculos nimis alta tuentes.

Nam que non in eum conuicia profudisti?

¹³ *Num caelo hæc ego, num superis decora inclyta rerum*

Debeo? quisquam hominû, quisquam de gēte Deorum

Audeat hinc aliquam laudis decerpere partem?

Solus ego indomito victricis robore dextra,

Consilioque potens, asperrima bella peregi.

Effeci ne qua posthac de limite gentes

Bella gerant: me tota tremit ter maxima tellus.

¹⁴ *Illam ego quàm magna est armis cõplexus in arctum*

Exiguûmque velut nidum, regna obuia regnis

Inuoluens mixtis nullo obsistente cõegi

Compressique manu. sic quondam lubricus anguis

Ceruleus-ue draco, nidum nidõque relicta

Oua videns, tortis sinuat vestigia gyris,

Mox paruum inuoluit spiris ingentibus orbem:

Mater abest, densâ-ve latens sub fronde, nec alis

Nec rostro (prohibet metus ingens) damna suorum

Vindicat: ille auidam tepida oua recondit in aluum,

Et pastus repetit quod nuper liquerat antrum.

¹⁵ *Hæc miser eructas: at nescis, impie, nescis,*

Ridiculum fore, si cesam sectâmque perite

Materiem adscribat sibi serra, grauis-ve securis

8 Dicit enim: Nunquid non principes mei simul reges sunt?

9 Nunquid non vt Carcamis, sic & Chalane? & vt Arphad sic Emad? Nunquid non vt Damascus sic & Samaria?

10 Quomodo inuenit manus mea regna idoli, sic & simulachra eorum de Ierusalem & Samaria.

11 Nunquid non sicut feci Samaria & idolis eius: sic & faciam Ierusalẽ & simulachris eius?

12 Et erit cum impleuerit Dominus cuncta opera sua in monte Sion, & in Ierusalem, visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur, & super gloriam altitudinis oculorum eius.

13 Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi. Et abstuli terminos populorum, & principes eorum depredatus sum. Et detraxi quasi potens in sublimi residentes.

14 Et inuenit quasi nidum manus mea fortitudinẽ populorum. Et sicut colliguntur oua quæ derelicta sunt; sic vniuersam terram ego congregaui, & non fuit qui moueret pennam, & aperiret os & ganniret.

15 Nunquid gloria bitur securis contra eum qui secat in ea, aut serpa exaltabitur contra eum a quo trahitur? Quomodo si eleuentur virga contra eleuantem se, & exaltetur baculus qui vtiq; lignum est.

Superba & insolens animi elatio notatur, quam Græci ἀσούργια vocant.

Hæc analogice refert ad diabolum refractarium & transigam D. Basilium.

Apertissima & elegantissima comparatio.

Virgam & baculum diuis Basilium interpretatur sceptrum: vt sit sensus, sceptrum non esse regem, sed eum qui sceptrum portat.

*Aut sculpti calicis tornum sibi vindicet artem,
Sculptoremque sua defraudet laude: quis autem
Aut clauam ferat, aut gladium de vulnere facto
Iactantem, & caso decus hoste referre volentem?*

16 Propter hoc mittet Dominus dominator exercituum in pinguibus eius tenuitatem, & subitus gloria eius succensa ardebit quasi cōbustio ignis.

*16 Propterea Deus ille Deus, dominusque Deorum
Bellipotensque Deus, cui calum, terra, salumque
Seruit, & inferni nutant caua mœnia mundi,
In terras rutilo demittet ab æthere fontes
Aligerum ultorem, qui pingua corpora pubis
Assyria in nihilum rediget tenuemque fauillam.
Tantaque erit subito vis insita fulminis igni,
Ut tenui afflatu flammæque latente per artus
Vestibus illasis perque ossa rigentia vadat.*

17 Et erit lumen Israël in igne, & sanctus eius in flama, & succendetur & deuorabitur spina eius & vepres in die vna.

*17 Ipse autem vindex Deus Israël, & ingens
Gloria iam dudum flamma crepitante coruscus,
Per spinas vepresque furens desauiet, ut nil
Rite repurgatum non sit, celerique pium
Supplicio, quod deinde sequens mirabitur atas.*

18 Et gloria saltus eius & Carmeli eius ab anima vsque ad carnem consumetur. Et erit terrore profugus.

*18 Ac velut in siluis aut præcipiti Carmelo
Si fortè incautis pastoribus excidit ignis,
Ille latens, foliis, & sicco fomite pastus,
Pinea mox victor comprehendit robora, perque
Stridentes ramos, perque alta cacumina vento
Incumbente furit, rursusque relapsus ad ima
Totum à stirpe nemus, flammis reptantibus vrit.
Sic quondam Assyrinus numeroso milite fretus,
Et gazis diues, prædisq; superbus abactis
Corruet, horribili Domini consumtus ab ira.
Ipse metu profugus ductor decora alta, vetusque
Imperium spatio noctis vertente relinquet.*

19 Et reliquiae ligni saltus eius præ paucitate numerabuntur, & puer scribes eos.

*19 Reliquias verò tanti modo regis, & orbem
Post se ducentis iam nullas penè vel infans
Vel blasus numero poterit comprehendere certo.*

20 Et erit in die illa: Non adiciet residuum Israël, & hi qui fugerint de domo Iacob inniti super eo qui percussit eos, sed innitentur super Dominum sanctum Israel.

*20 Tum verò quisquis satus Israël, superstes
Assyriam incensis Solymis euaserit hastam,
Non monitus posthac fictis confidat amicis,
Hostibus ad primos motus de more futuris;
Sed pugnante Deo misera obsidione solutus,
Se seruatori Domino suaque omnia credat.*

21 In veritate reliquiae cōuertentur, reliquiae inquam Iacob, ad Dominum fortem.

*21 Nec verò ad Dominum ficta pietate redire
Se simulent, sed toto animo peregrina fugantes
Sacra, Deum fortem libertatisque datorem
Lati alacresque colant, collapsaque templa reponant.*

Ne

Refert hunc locum D. Hieronymus ad nobilem illam cladem quae tunc octoginta quinque milia Assyriorum interfecta esse legitur, quo loco ait Hieronymus stridentia corpora vepres in igne fuisse consumpta. Vepres & spinas intelligit multitudine Assyriorum. Comparatio

Omnia haec ad Ezechiam à Sennacheribo Assyria obsessum referuntur.

22 *Ne dubita Israël, manifesta renuntio vates.
Namque tuo è populo equoreas qui vincit arenas
Hostibus addicto, paruas sed semine multo
Antiquam aucturas stirpem sobolèmq; nepotum
Reliquias Dominus leget, & seruabit in æuum;
Si modo stent pactis, nec aberrent tramite iusso.*

22 Si enim fuerit populus quasi arena maris, reliquiae conuertentur ex eo. Consummatio abbreviata inundabit iustitiam.

Vide Theophylactum in epist. Pauli ad Rom. cap. 9. ubi citatur & explicatur hic locus.

23 *Nec longis ad eum tortis-ve anfractibus itur:
Concisam ipse viam plana regione docebit.
Iustitia sternens iter, & sermone fideli
Confirmans, quem terra breuem licet, audiet omnis.
Felix auditum penitus qui pectore condet
Insistetque nouo constans sibi viuere ritu.*

23 Consummatione enim & abbreviationem faciet Dominus Deus exercituum in medio terræ.

24 *Quoq; minus dubites, Deus his sua firmat ab alto
Bellipotens promissa, meoque hæc nuntiat ore:
Parce metu gens lecta mihi, qua monte Sionis
Tuta sedes, non te celsa ferus arce mouebit
Assyrius quatiens hastam, non accola Nilæ
Deiciet sauas acuens in bella secures.*

24 Propter hoc dicit Dominus exercituum: Noli timere populus meus habitator Sion ab Assur. In virga enim pereuet te, & leuabit baculum suum super te in via Aegypti.

Hoc toto sermone vaticinio prophetae Assyrii intelligit diuus Hieronymus hæreticos & diabolum.

25 *Tempus erit, iam iamque instat, cum totus in iras
Effusus, iusto permittam frena furori.
Et rabiem hostilem pænis ulciscar acerbis:
Sanguineoque sequar fugientia terga flagello.*

25 Adhuc enim medicum paululumque, & consummabitur indignatio mea, & furor meus super scelus eorum.

26 *Qualis eram magna cum nuper clade perempti
Vim Madianite nostram sensere ducèsq;que
Ipsorum, infelix Zabæus, & acer Orebus
Ad silicem & duras altissi corpora cautes
Strauerunt albis lapidosos ossibus agros,
Vnde loco manet æternum per secula nomen.*

26 Et suscitabit super eum Dominus exercituum flagellum iuxta plagam Madian in petra Oreb: & virgam suam super mare, & leuabit eam in via Aegypti.

*At tibi seruitij non sit presentius vllum
Decussi signum, libertatisque propinque.
Quam cum post regna Aethiopum prætentaq; rubro
Littora curua mari, Phariásque hostilibus vrbes
Tentatas armis, in te & tua mænia vires
Verterit ille suas Solymis extrema minatus.*

27 Et erit in illa die: Auferetur onus eius, & iugum eius de humero & collo tuo, & computrescet iugum à facie olei.

27 *Tum trito demes adamantina vincula collo,
Excussimque iugum diuino munere franges,
Dulci oleo vulnus quod lorum fecerat vngens.*

28 Veniet in Ayoth, transibit in Magron, apud Magmas commendabit vasa sua.

28 *Eccè venit: pacem Solymi sperate coloni
Promissam: Ecce venit, iam Nilo ponè relicto
Ayothum præteruebitur, Magroniâque arua:
Transit & ad Magmas, vasis subsistere iussis,
Vrget iter, rapimque aziles in prælia turmas
Seua trahit, Gabeæ vix fessis subsidet, & iam*

29 Transferunt cursum Gabaa, sedes nostra obstupuit, Rama Gabaa Saulis fugiet

H 3

Iamq;

omnia hæc
recliam
nachet
Assyrio
tum re-
tur.

Quem sermone in diuinis scripturis misericordiam Dei significat.

*Iamq̄, moræ impatiens, Ramamq̄, Gabamq̄, relinquit,
Cine Gabam quondam illustrem notamque Saulo.*

30 Hinni voce tua
filia Gallim, attende
Layla, paupercula
Anatoth.

31 Migravit Medemena :
Habitatores Gebim
cōfortamini.

32 Adhuc dies est ut
Noba stetur. Agitabit
manū suam super
montem filiae Sion,
& super collem Ierusalem.

33 Ecce dominator
Dominus exercitū
confinget in terrore.
Et excelsi statura succidentur,
& sublimis humiliabuntur.

34 Et subuertetur cō-
dētia saltus eius ferro:
& Libanus cum excelsis
cader.

30 *Ah vereor, ne quid nuri-
bus lacrymabile vestris
Gallimi eueniat : tibi consule parua Layla.*

31 *Namque Medemenici dudum
fugere coloni:*

*Vos verò iuga qui colitis prae-
rupta Gebini, Ne trepidate,
Nobe iam substitit, & procul urbem*

*Subiectam, vauròsque sacros,
ipsūque Sionis*

*Montem oculus haurit, & spe se
pascit inani,*

*Multa animo voluens immania
barbarus hostis.*

33 *At Deus armipotēs (nec erit
mora longa) furentē*

*Vanāque iactantem frustra
confringet, ut vitrem*

*Aut fragilem illisamq̄, sono
resonante lagenam.*

*Ac veluti Libano quā densior
arbore saltus*

*Surgit odorata, si iussu
forsan herili*

*Incubuit manibus duris
agitata securis:*

*Aut nouum iter miles, & syluāque
morante negatum*

*Ferro aperit, cadit ic̄ta ilex,
cadit ic̄ta cupressus,*

*Procumbunt pinus, ponunt
sua culmina cedri,*

*Nudatusq̄, suos vertice
lacrymatur honores:*

*Haud aliter celo quondam
capita alta ferentes*

*Sublimēsque duces, populorum
terror & horror,*

*Fædè proiecti crassa tellure
iacebunt.*

• *Iamque repurgato monstris
immanibus orbe*

*Sæcla reflorescent melioribus
aurea fatis:*

*Promissis (que fides aderit
vel sera vetustis:*

*Namque salutari cōeuntia
sydera fluxu,*

*Et conspirantis fauor &
concordia celi*

*Nobile Iessæo deducent
stipite germen,*

*Vnde nouus subito flos
vertice surget honoro,*

*Et crescens super as per se
nitetur ad auras,*

*Quem circumfusus diuina
spiritus aura*

*Semper alet, semper presenti
numine praesens*

*Firmabit, largus, plenus,
totusque, nec vllas*

*Didit in partes riuo
septemplete diues*

*Ille fluet, bona cuncta
vehens, vltroque profundens.*

*Namque isto diuina fluet
sapientia fonte,*

*Visusque potens veri falsiq̄,
bonis que malis que*

*Notitiam, & rerum causas
aperire latentes.*

*Hinc immota Dei penitus
que abstrusa Tonantis*

*Consilia, hinc robur magna
q̄, potentia dextra*

*Virtus (que erumpet, totum
diffusa per orbem.*

*Hinc omnis pietas, hinc omnis
denique rerum*

Cap. II.

1 Et egredietur virga
de radice Iesse, & flos
de radice eius ascendet.

2 Et requiescet super
eū Spiritus Domini,
Spiritus sapientiae,
Spiritus intellectus,
Spiritus cōsiliij & for-
titudinis, Spiritus sci-
entiae & pietatis.

Descriptio
legas fellina-
tis exercitū
Assyrii, & ad
obediētiā
lymorū per-
perantis.

Cap. II.

Germen
virgam di-
uam Marii
intelligit
electa.

Notio